

Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana

T: 01 478 74 00

F: 01 478 74 25

E: gp.mop@gov.si

www.mop.gov.si

REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO GOZDARSTVO IN PREHRANO	
Prejeto:	18. 08. 2017
Vredn.:	Drž. znaki: RITONJKA
Številka:	007-278/2016/90

Številka: 35409-97/2016/51

Datum: 17. avgust 2017

Ministrstvo za okolje in prostor izdaja na podlagi 38.a člena Zakona o državni upravi (Ur.l. RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14 in 90/14), drugega odstavka 46. člena Zakona o varstvu okolja (Ur.l. RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15 in 30/16), v nadaljevanju: ZVO) in 101. člena Zakona o ohranjanju narave (Ur.l. RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B in 46/14; v nadaljevanju: ZON), v postopku celovite presoje vplivov na okolje, naslednjo

ODLOČBO

Potrdi se sprejemljivost vplivov Načrta razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu v Republiki Sloveniji do leta 2023 in Programa ukrepov za izvedbo načrta razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu v Republiki Sloveniji do leta 2023 na okolje, vključno z vplivi na varovana območja narave.

Obrazložitev

I.

Sektor za strateško presojo vplivov na okolje pri Direktoratu za okolje Ministrstva za okolje in prostor je dne 26. 5. 2017 prejel zahtevek Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano št. 007-278/2016/84 z dne 24. 5. 2017, zadnjič dopolnjen dne 17. 8. 2017, s katerim prosijo za nadaljevanje postopka celovite presoje vplivov na okolje za Načrt razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu v Republiki Sloveniji do leta 2023 s programom ukrepov za izvedbo (v nadaljevanju: Načrt) na podlagi 46. člena ZVO. Vlogi so priložili gradivo v digitalni obliki, ki ga sestavljajo:

1. Načrt razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu v Republiki Sloveniji do leta 2023 in Program ukrepov za izvedbo načrta razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu v Republiki Sloveniji do leta 2023, Ljubljana, avgust 2017;
2. Okoljsko poročilo za načrt razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu do leta 2023 in program ukrepov za razvoj načrta namakanja (po naročilu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: BOSON, trajnostno načrtovanje, d.o.o., Ljubljana, april 2017);
3. Dodatek k okoljskemu poročilu - Presoja sprejemljivosti vplivov plana na varovana območja za Načrt razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu do leta 2023 in program ukrepov za razvoj načrta namakanja (LUTRA, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine, Ljubljana, april 2017);
4. Stališča do pripomb, podanih med javno razgrnitvijo predloga Načrta razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu do leta 2023 in Programa ukrepov za izvedbo načrta razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu do leta 2023 ter Okoljskega poročila z dodatkom za načrt in program (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, dok. št. 007-278/2016/82 z dne 10. 5. 2017).

Objavljeno je bilo tudi na spletnem naslovu:

»http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/kmetijstvo/kmetijska_zemljisca/zemljiske_operacije/novica/«

V vlogi so pojasnili, da je bila za Načrt, vključno z njegovim okoljskim poročilom, izvedena javna razgrnitev ter pridobljene pripombe javnosti, in da je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano sprejelo stališča do prejetih pripomb ter ustrezno spremenilo tako Načrt kot okoljsko poročilo.

Sektor za strateško presojo vplivov na okolje je na podlagi proučenega gradiva ugotovil, da se Načrt pripravlja na podlagi sklepa Vlade Republike Slovenije z dne 3. 4. 2014 in da vsebuje:

- opis naravnih danosti (kmetijske površine, vodni viri za namakanje kmetijskih zemljišč, klima in podnebne spremembe, kakovost vode za namakanje),
- prednostne naloge, ki sledijo iz SWOT analize (Gradnja in posodobitev namakalnih sistemov, ureditev postopkov in evidenc, povečanje izkoriščenosti namakalnih sistemov, postavitve službe za strokovno pravilno namakanje in napoved namakanja, organizacija izobraževanja o namakanju, pogoji za izvajanje prednostnih nalog),
- določbe glede uporabe in izvajanja načrta ter njegovega spremljanja,
- program ukrepov za izvedbo načrta razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu do leta 2023, in sicer po območjih: Podravje, Savinjska dolina, Posavje, zgornja Primorska, Pomurje, spodnja Primorska, osrednja Slovenija, Gorenjska,
- izveček okoljskega poročila glede okoljskih vplivov načrta in omilitvenih ukrepov ter
- priloge z označenimi lokacijami gradnje in posodobitve posameznih namakalnih sistemov na preglednih topografskih kartah.

II.

Kot sledi iz 40. člena ZVO, je treba zaradi uresničevanja načel trajnostnega razvoja, celovitosti in preventive v postopku priprave plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta (v nadaljnjem besedilu: plan), ki ga na podlagi zakona sprejme pristojni organ države za področje kmetijstva, katerega izvedba bi lahko pomembno vplivala na okolje, izvesti celovito presojo vplivov njegove izvedbe na okolje, s katero se ugotovijo in ocenijo vplivi na okolje ter vključenost zahtev varstva okolja, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine v plan, ter pridobiti potrdilo ministrstva, pristojnega za okolje, o sprejemljivosti njegove izvedbe na okolje.

Na podlagi drugega odstavka 46. člena ZVO ministrstvo, pristojno za okolje, izda odločbo, s katero potrdi sprejemljivost plana, če presodi, da so njegovi vplivi na okolje sprejemljivi, ali potrditev zavrne, če presodi, da vplivi izvedbe plana na okolje niso sprejemljivi. Pri tem upošteva ugotovitve okoljskega poročila, izdelanega na podlagi 41. člena ZVO, mnenja in pripombe drugih ministrstev in organizacij, ki so pristojni za posamezne zadeve varstva okolja, varstvo ali rabo naravnih dobrin, krajine, varstvo zdravja ljudi ali varstvo kulturne dediščine ter mnenja in pripombe javnosti iz 43. člena ZVO.

Glede na vsebino Načrta so bili skladno z drugim odstavkom 42. člena ZVO k sodelovanju v postopku celovite presoje vplivov na okolje povabljeni Zavod RS za varstvo narave, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za kulturo, Zavod za gozdove Slovenije, Zavod za ribištvo Slovenije in Direkcija za vode RS.

III.

Vplivi izvedbe Načrta na okolje so bili ugotovljeni in ovrednoteni v okoljskem poročilu, ki ga je po naročilu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izdelalo podjetje BOSON, trajnostno načrtovanje, d.o.o., Dunajska cesta 106, 1000 Ljubljana, ki ga zastopa direktor dr. Aljoša Jasim Tahir, in za katerega je bilo dne 26. 10. 2016 izdano mnenje o njegovi ustreznosti. Skladno s 33.a členom ZON je bil izdelan in okoljskemu poročilu priložen tudi dodatek s presojo sprejemljivosti vplivov izvedbe NZPO na varovana območja (Gregorc T. in Hönigsfeld Adamič M., 2016: Presoja sprejemljivosti vplivov plana na varovana območja za Načrt razvoja namakanja in rabe vode za namakanje v kmetijstvu do leta 2023 in program ukrepov za razvoj

načrta namakanja. Dodatek k okoljskemu poročilu. Lutra, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine, 76 str.).

Okoljsko poročilo glede okoljskih vplivov ugotavlja in predlaga:

- Načrt razvoja namakanja ne predvideva posegov, ki bi lahko imeli pomembne emisije snovi v zrak, nastajanja večjih količin odpadkov med obratovanjem, novih virov svetlobnega onesnaženja, Viri hrupa in elektromagnetnega sevanja bodo lokalno omejeni na območja izven naselij, ter prisotni le občasno, zato omilitveni ukrepi niso potrebni.
- Z izvedbo Načrta se bodo površine namakalnih sistemov v RS povečale iz 7.511 ha na 10.325 ha, torej za 37 %, in posledično povečal delež kmetijskih zemljišč v uporabi, ki imajo namakalne sisteme. Po drugi strani pa bo zaradi izgradnje akumulacij za potrebe namakanja trajno zasedenih 30 ha kvalitetnih kmetijskih zemljišč. Omilitveni ukrepi niso predvideni.
- Predvideni namakalni sistemi so načrtovani tako, da ne bodo ogrozili količinskega stanja podzemnih voda, ker so predvidene količine za namakanje bistveno manjše od količin podzemne vode, ki so na voljo. Potencial je bistveno večji od dejanskega namakanja. Nosilna kapaciteta okolja še ni dosežena. Od razpoložljivih oz. obnovljivih zalog podzemne vode odvzamemo le 21 %. Stanje podzemnih voda se z izvedbo Načrta ne bo poslabšalo na nobenem vodnem telesu podzemne vode. Omilitveni ukrepi niso potrebni.
- Z Načrtom se na nobenem površinskem vodnem telesu stanje voda v količinskem smislu ne bo poslabšalo. Odvzemi vode so predvideni samo na vodotokih, ki lahko zagotovijo vodo za namakanje in hkrati še ohranijo ekološko sprejemljiv pretok. Izjemo so namakalni sistemi na vodnih telesih Pšate in Temenice, ki nimata zadostnih pretokov v poletnem času. Za omenjene namakalne sisteme je zato treba zagotoviti druge vire vode (npr. podzemna voda, akumulacija iz površinske nabire itd.). Kemijsko stanje površinskih voda se zaradi izvedbe namakalnih sistemov predvidoma ne bo poslabšalo. Namakalni sistemi omogočajo, da lahko nadzorujemo čas vnosa vode v tla in temu primerno nadzorujemo tudi čas dodajanja gnojil. Kapljični namakalni sistemi omogočajo dodajanje gnojil preko vode. Na ta način je vnos gnojil najbolj kontroliran in lahko rastlina gnojila v celoti porabi, brez izcejanja v podtalje. Po drugi strani pa v primeru neprofesionalne uporabe namakalnega sistema lahko prekomerno zalivanje povzroči pretirano izpiranje gnojil v podtalje in posredno v površinske vodotoke. Potrebna sta izobraževanje uporabnikov namakalnih sistemov ter prisotnost svetovalcev na terenu, kar Načrt že predvideva. Poleg tega naj se v prvih in drugih varstvenih pasovih vodnih virov vodne pravice za namakanje kmetijskih površin ne podeljujejo. Izvaja naj se nadzor nad pravilno uporabo namakalnih sistemov, tudi z vidika vplivov na okolje. To je namakanje s čim manjšim odvzemom vode in namakanje, ki povzroči čim manj izpiranja gnojil v tla. Tak način je tudi najbolj ekonomičen, ker se optimizira poraba energije in gnojil. V naslednjih fazah naj se natančneje preverijo viri vode za namakalne sisteme Grad Poženik, Brnik, Komenda–Moste, Jablje in Mengeš–Loka–Rodica ter morebitni škodljivi vplivi na količinsko stanje vodnega telesa reke Pšate in Temenice. Odvzem vode za namakanje naj bo v takšnem obsegu, da se na mejnih odsekih rek ohranja ekološko sprejemljiv pretok oz. pretok določen v meddržavnih sporazumih.
- Možni bodo potencialni in daljinski vplivi na dožemanje kulturne dediščine (30 enot kulturne dediščine: vplivna območja naselij, cerkva in gradov, posamezne kapelice in domačije). Namakalni sistemi bodo posegali tudi na 53 arheoloških najdišč. 51 (od predvidenih 85) namakalnih sistemov (vključene so tudi akumulacije) bo posegalo na območja kulturne dediščine, pomembnejši vpliv lahko pričakujemo pri 40 namakalnih sistemih. Od tega gre v veliki meri večinoma za potencialne daljinske vplive na dožemanje kulturne dediščine oz. krajine. V primeru fizičnega posega v tla na območju arheološkega najdišča je investitor dolžan izvesti predhodne arheološke raziskave. Na območjih kulturne krajine se prepove krčenje mejic in ostankov gozdov. Vodne akumulacije na območju kulturne krajine je treba oblikovati na način, da čim manj spreminja podobo krajine. Na

območjih kulturne krajine ter vplivnih območjih kulturne dediščine, naj se uporabljajo namakalni sistemi, ki čim manj spreminjajo podobo krajine, kot so kapljično namakanje in mikrorazpršilci. Nadzemne mobilne enote za namakanje naj se ne uporabljajo.

- Namakalni sistemi se praviloma gradijo na kmetijskih zemljiščih in zato ne posegajo na gozdne površine. Vendar bo zaradi izgradnje akumulacij izkrčenih okoli 30 ha gozdov. Namakalni sistemi se predvidevajo na območju 9 varovalnih gozdov (gozdni otoki sredi kmetijske krajine). Pri izgradnji namakalnih sistemov naj se v največji možni meri ohranjajo gozdni osamelci znotraj kmetijske pokrajine.
- Tveganje za onesnaženje virov pitne vode je zaradi namakanja v RS prisotno, ampak majhno. Hidrometeorološke razmere v Sloveniji so takšne, da je majhna verjetnost, da bi prišlo do pojava zasoljevanja tal in podzemne vode. V RS je možnost škodljivih učinkov namakanja na kakovost podzemne vode na splošno majhna. Ne glede na to sta možna dva učinka namakanja na vire pitne vode: dvig nivoja podzemne vode zaradi dolgotrajnega pretiranega namakanja in posledično izluževanje prisotnih onesnaževal v višjih plasteh tal ter izpiranje hranil (predvsem dušika) in ostankov fitofarmaceutskih sredstev v podzemne vode, tudi zaradi nestrokovnosti (neupoštevanja vremenskih razmer). Vsi namakalni sistemi, ki ležijo ali so načrtovani na 1. vodovarstvenem pasu, naj se zato umaknejo iz teh območij. V 2. vodovarstvenem območju so namakalni sistemi izjemoma dovolijo, če se v postopku izdaje dovoljenj ugotovi, da je tveganje za onesnaženje sprejemljivo. Dovoljeno je samo namakanje z razpršilci ali kapljično namakanje z vodo v skladu z gnojilnim načrtom.
- Z namakanjem kmetijskih zemljišč se kmetijska proizvodnja na teh zemljiščih intenzivira (dodatna oranja travniških površin in širjenje intenzivno obdelanih kmetijskih površin), zato je možno uničenje habitatov in osebkov naravovarstveno pomembnih vrst - metuljev, ptic, dvoživk, kačjih pastirjev idr. ter travniških habitatnih tipov. Intenziviranje kmetijstva lahko pomeni tudi večjo uporabo pesticidov in gnojil, kar lahko negativno vpliva tudi na kakovost voda in vodne organizme. Z odvzemom neustreznih količin vode iz vodotokov pride v večini primerov do zmanjšanja biodiverzitete, saj se lahko spremenijo ključni dejavniki, kot so: hitrost vodnega toka, temperatura vode, kakovost vode, vsebnost kisika, sedimentacija idr. Zaradi spremenjenega vodnega režima se spremenijo združbe alg, vodnih nevretenčarjev, makrofitov in rib. Na območju neposrednega vpliva predvidenih območij namakanja do leta 2023 je 13 Natura 2000 območij, ki so opredeljena s t.i. Habitatno direktivo in 5 Natura 2000 območij, opredeljenih s t.i. Ptičjo direktivo. V območju daljinskega vpliva (1000 m) je še dodatnih 24 Natura 2000 območij.
- Na območju neposrednega vpliva namakalnega sistema se nahaja en regijski park, trije krajinski parki in štirje dendrološki naravni spomeniki. V vplivnem območju 1000 m je dodatnih 17 zavarovanih območij. Bistvenih vplivov na večino zavarovanih območij sicer ne pričakujemo, možni so daljinski vplivi na Sečoveljske soline, Naravni rezervat Strunjan - Stjuža in Krajinski park Strunjan, predvsem v primeru neustreznih ureditev akumulacij ter spremembe kakovosti in količine vode v vodotokih. Širša območja predvidenih ureditev segajo na 39 naravnih vrednot, v vplivnem območju 1000 m jih je dodatnih 123. Vplivi so možni predvsem na hidrološke, ekosistemske, zoološke in botanične naravne vrednote, saj se zaradi intenziviranja kmetijstva in sprememb vodnega okolja lahko bistveno spremenijo lastnosti, zaradi katerih so naravne vrednote opredeljene.
- Obravnavani Načrt namakanja je skladen z okoljskim ciljem Krepitev zmogljivosti za prilagajanja kmetijstva podnebnim spremembam. Z izvajanjem Načrta se bo namreč zaradi povečanega deleža namakalnih površin povečala prehranska varnost in povečala stabilnost pridelave hrane zaradi večje odpornosti na sušo. Ocenjujemo, da Načrt ne bo imel škodljivega vpliva na podnebne spremembe, ker ni predvidenih novih pomembnih virov toplogrednih plinov. Omilitveni ukrepi zahtevajo, da se pri nadaljnjem načrtovanju posameznih namakalnih sistemov upoštevajo podnebni scenariji in možni trendi za prihodnje obdobje.

- Čezmejnih vplivov na okolje izvajanje Načrta ne bo imelo. Odvzem vode za namakanje bo v takšnem obsegu, da se na mejnih odsekih rek ohranja ekološko sprejemljiv pretok oz. pretok določen v meddržavnih sporazumih.

Javnost je bila v času od 28. 11. do 28. 12. 2016 povabljena k pripombam na Načrt in njegovo okoljsko poročilo, gradivo pa je bilo javno razgrnjeno na spletnem naslovu: »http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/kmetijstvo/kmetijska_zemljsca/zemljske_operacije«.

Informacije o izvedbi javne obravnave Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ni predložilo.

Skladno z četrtem odstavkom 42. člena ZVO je Ministrstvo za okolje in prostor v postopku ugotavljanja sprejemljivosti vplivov Načrta na okolje pridobilo tudi:

- Mnenje Zavoda RS za naravo št. 8-II-184/6-O-16/MN z dne 6. 7. 2017, iz katerega sledi, da njihovo mnenje z dne 2. 8. 2016 pri pripravi Načrta ni bilo ustrezno upoštevano, saj v Načrt niso vključeni z okoljskim poročilom predlagani omilitveni ukrepi za posamezne namakalne sisteme, zato načrt z vidika njihove pristojnosti ni sprejemljiv;
- dopis s pripombami Direkcije RS za vode (dne 24. 7. 2017 po e-pošti), v katerem predlagajo nekaj manjših popravkov besedila in menijo, da bo vpliv Načrta z vidika vpliva na vode sprejemljiv, če bodo predlagane dopolnitve vnesene v besedilo;
- mnenje Ministrstva za kulturo št. 331-3/2015/36 z dne 7. 7. 2017, iz katerega sledi, da je treba izvesti v besedilu Načrta nekatere popravke, sicer bi bila izvedba Načrta z vidika varstva kulturne dediščine nesprejemljiva;
- Ministrstva za zdravje št. 354-51/2016-8 z dne 12. 7. 2017, iz katerega sledi, da je s stališča varovanja zdravja ljudi Načrt sprejemljiv.

Ministrstvo za okolje in prostor je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dne 26. 7. 2017 seznanilo z gornjimi zahtevami po dopolnitvah besedila Načrta. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je besedilo Načrta dopolnilo in ga ponovno predložilo Ministrstvu za okolje in prostor dne 17. 8. 2017. Priložili so tudi pisna pojasnila, kako so bile v zadnjem gradivu upoštewane pripombe Zavoda RS za naravo, Direkcije RS za vode in Ministrstva za kulturo. Ministrstvo za okolje in prostor je dopolnjeno gradivo ter dodatna pojasnila Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano proučilo in ocenilo, da so bile pripombe Zavoda RS za naravo, Direkcije RS za vode in Ministrstva za kulturo ustrezno upoštewane.

Skladno z drugim odstavkom 46. člena ZVO Ministrstvo za okolje in prostor ugotavlja, da so z vidika varstva okolja, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine vplivi izvedbe Načrta sprejemljivi.

Nadaljnji postopek: Skladno s 47. členom ZVO mora Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano o sprejemu Načrta obvestiti javnost ter vsa ministrstva in organizacije, ki so sodelovala z mnenji v postopku celovite presoje vplivov na okolje. To obvestilo vsebuje zlasti:

1. opis vključenosti okoljevarstvenih zahtev v Načrt,
2. upoštevanje mnenj in pripomb iz postopka celovite presoje vplivov izvedbe Načrta na okolje,
3. razloge za sprejete odločitve glede na možne alternative in
4. opis načina spremljanja vplivov na okolje pri izvajanju Načrta.

Pouk o pravnem sredstvu: Zoper to odločbo se lahko vloži pritožba na Vlado Republike Slovenije.

Postopek vodila:

Katarina Celič

sekretarka

Kalič

Irena Majcen

MINISTRICA

p.p. Irena Majcen

Vročiti

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

V vednost e-naslovi:

Ministrstvo za kulturo

Zavod RS za varstvo narave

Zavod za ribištvo Slovenije

Ministrstvo za zdravje

Zavod za gozdove Slovenije

Direkcija RS za vode

Agencija RS za okolje, Sektor za presoje vplivov na okolje